

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องเพื่อพิจารณา

๕.๑ โครงการพัฒนาศักยภาพครูในการส่งเสริมการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างปลอดภัย สร้างสรรค์ และรู้เท่าทันสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา

(ผู้ถวายรายงาน: นายทวีศักดิ์ กอนันต์กุล)

ด้วยในปัจจุบัน เทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของเด็กและเยาวชน เด็กในวัยประถมศึกษาเริ่มเข้าถึงอินเทอร์เน็ตเร็วขึ้นผ่านอุปกรณ์ส่วนตัวและสื่อดิจิทัลที่หลากหลาย อย่างไรก็ตาม การใช้อินเทอร์เน็ตที่ขาดแนวทางที่ถูกต้อง อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อความปลอดภัย เช่น การเข้าถึงเนื้อหาที่ผิดกฎหมายหรือเป็นอันตราย ตกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้งระรานทางไซเบอร์ (Cyberbullying) การล่อลวงเพื่อแสวงประโยชน์ทางเพศ (Online Grooming) รวมถึงปัญหาการใช้สื่อดิจิทัลออนไลน์อย่างไม่สมดุล ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางอารมณ์ สังคม สติปัญญา และพฤติกรรมของเด็ก

แม้ประเทศไทยจะมีมาตรการและนโยบายส่งเสริมความปลอดภัยทางออนไลน์ เช่น แผนยุทธศาสตร์ด้านดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การพัฒนากำลังคนด้านดิจิทัล พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล การเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล (Media, Information, Digital Literacy) แต่ครูผู้สอนในโรงเรียนจำนวนมาก โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส หรือโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล ยังขาดโอกาสในการเรียนรู้ทำความเข้าใจ และทักษะในการสอนหรือแนะแนวให้นักเรียนใช้อินเทอร์เน็ตอย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์ รวมถึงการรับมือกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้น เช่น การรายงานเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม หรือการให้คำแนะนำช่วยเหลือกับเด็กที่ได้รับผลกระทบจากภัยออนไลน์

ด้วยเหตุนี้ มูลนิธิฯ จึงมีแผนที่จะทำงานร่วมกับมูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย (โดยดร. ศรีดา ตันทะอธินานิช) ดำเนินโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาศักยภาพครูในการส่งเสริมการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างปลอดภัย สร้างสรรค์ และรู้เท่าทัน โดยมุ่งเน้นให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับหลักการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างปลอดภัยและได้ประโยชน์ รู้เท่าทันภัยแฝงที่มากับเทคโนโลยี สามารถหลีกเลี่ยง รับผิดชอบต่อภัยหรือความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม สามารถนำไปบูรณาการในแผนการสอน หรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยให้ครูสามารถเป็นผู้ชี้แนะ (Mentor) และสร้างสภาพแวดล้อมทางการศึกษาในโรงเรียนที่ปลอดภัยจากภัยออนไลน์ ส่งเสริมพฤติกรรมใช้อินเทอร์เน็ตเชิงบวก และสร้างเครือข่ายครูต้นแบบเพื่อขยายผลการดำเนินงานไปยังโรงเรียนอื่นๆ ภายใต้การดำเนินงานของมูลนิธิเทคโนโลยีสารสนเทศตามพระราชดำริฯ หรือโรงเรียนในพื้นที่โครงการตามพระราชดำริฯ อื่นๆ ในระยะต่อไป (เอกสารข้อเสนอโครงการตามแนบ)

วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. เพิ่มพูนความรู้ ให้ครูระดับประถมศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างปลอดภัย สร้างสรรค์ และรู้เท่าทัน
๒. พัฒนาหลักสูตรและแนวทางจัดการเรียนรู้ ให้ครูสามารถนำประเด็นเรื่อง ความปลอดภัยทางออนไลน์ จริยธรรมสื่อออนไลน์ และการรู้เท่าทันสื่อ ไปบูรณาการเข้ากับหลักสูตรหรือแผนการสอนของโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม
๓. อบรมแนวทางการจัดกิจกรรมให้ความรู้ เพื่อให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เกมการเรียนรู้ สื่อสร้างสรรค์ หรือโครงการรณรงค์ในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมและเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง
๔. เสริมสร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับภัยคุกคามทางออนไลน์ที่เด็กอาจเผชิญ เช่น Cyberbullying, Online Grooming, Sexting, Sextortion, Fake News ฯลฯ และการสร้างพฤติกรรมใช้อินเทอร์เน็ตอย่างมีจริยธรรม
๕. ฝึกทักษะการให้คำแนะนำและการช่วยเหลือนักเรียน เมื่อเผชิญปัญหาทางออนไลน์ รวมถึงแนวทางการให้คำปรึกษาเบื้องต้น และการเชื่อมโยงกับช่องทางแจ้งเหตุที่เหมาะสม
๖. ส่งเสริมการสร้างสื่อการเรียนการสอนและเนื้อหาสร้างสรรค์ ให้ครูสามารถพัฒนาสื่อ เช่น อินโฟกราฟิก วิดีโอสั้น หรือบทเรียนออนไลน์ เพื่อใช้ในการเรียนการสอนและการให้ความรู้แก่นักเรียน

๗. สร้างเครือข่ายครูต้นแบบ ที่สามารถเป็นแกนนำในการเผยแพร่ความรู้สู่ครูคนอื่น ๆ และขยายผลไปยังโรงเรียนในพื้นที่
๘. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์

กลุ่มเป้าหมาย

ครูระดับชั้นประถมศึกษา หรือมัธยมต้น ในโรงเรียนประถมศึกษา หรือโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส จำนวนประมาณ ๖๐ คน (๓๐ โรงเรียนๆ ละ ๒ คน)

แนวทางการดำเนินงาน

โครงการจะใช้วิธีอบรมออนไลน์เป็นหลัก เพื่อลดค่าใช้จ่าย ค่าอาหาร การเดินทาง และที่พัก และเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จะมีการอบรมทุกสัปดาห์ๆ ละ ๑ หัวข้อ เพื่อให้ครูสามารถเรียนรู้ทีละน้อยและนำไปใช้ได้จริงทุกสัปดาห์ อย่างไรก็ตาม การพบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์จัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูทุกโรงเรียน จะช่วยเสริมสร้างความมั่นใจและต่อยอดไอเดียได้อย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น จึงออกแบบให้มีการอบรมออนไลน์ทุก ๒ เดือน เพื่อช่วยให้ออกแบบกิจกรรมได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การแข่งขันออกแบบกิจกรรมจะทำให้ครูได้ฝึกคิด วางแผน และนำไปใช้ในโรงเรียนได้จริง

แผนการอบรมครู

อบรมออนไลน์ (๓๐ หัวข้อ | สัปดาห์ละ ๑ หัวข้อ | ๑-๒ ชั่วโมงต่อครั้ง)

- รูปแบบ: การบรรยายสด (Live Webinar) กิจกรรมอินเทอร์แอคทีฟ ถาม-ตอบ ทำแบบฝึกหัดออนไลน์
- จำนวนครู: ประมาณ ๖๐ คน
- ช่องทาง: Zoom Cloud Meeting

สิ่งที่คาดว่าจะได้รับ

ช่วยให้ครูมีความพร้อมในการเป็นผู้นำด้านการส่งเสริมการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์ในโรงเรียน และสร้างผลกระทบในระยะยาวต่อนักเรียนและชุมชนสังคม

๑. ครูมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างปลอดภัย สร้างสรรค์ และรู้เท่าทันสื่อ
 - ครูที่เข้ารับการอบรมจะได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและทันสมัยเกี่ยวกับ ความปลอดภัยทางออนไลน์ จริยธรรมการใช้อินเทอร์เน็ต และการรู้เท่าทันสื่อ
 - สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการสอนและให้คำแนะนำแก่นักเรียนอย่างเหมาะสม
๒. โรงเรียนมีหลักสูตรและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการใช้สื่อออนไลน์อย่างเหมาะสม
 - มีการบูรณาการแนวคิดเรื่อง ความปลอดภัยออนไลน์ จริยธรรมการใช้อินเทอร์เน็ต และการรู้เท่าทันสื่อ เข้าไปในหลักสูตรและแผนการสอนของโรงเรียน
 - นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างสร้างสรรค์ ปลอดภัย และมีจริยธรรม ความรับผิดชอบ ผ่านการสอนของครูที่ผ่านการอบรม

๓. ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความปลอดภัยออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - ครูมีแนวทางในการออกแบบ กิจกรรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เกมการเรียนรู้ สื่อสร้างสรรค์ และโครงการรณรงค์ ในโรงเรียน
 - นักเรียนมีส่วนร่วมและสามารถเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง ทำให้เข้าใจและตระหนักถึงความเสี่ยงทางออนไลน์
๔. ครูและนักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับภัยคุกคามทางออนไลน์และวิธีป้องกัน
 - ครูสามารถอธิบายและให้คำแนะนำเกี่ยวกับ ภัยออนไลน์ เช่น Cyberbullying, Online Grooming, Sexting, Sextortion, Fake News และอื่น ๆ
 - นักเรียนมีความตระหนักและสามารถป้องกันตนเองจากภัยออนไลน์ได้ดีขึ้น และเมื่อตกเป็นเหยื่อ สามารถติดต่อขอความช่วยเหลือ รวมถึงสามารถดูแลจิตใจตนเอง ได้อย่างเหมาะสม
๕. ครูมีทักษะในการให้คำแนะนำและช่วยเหลือนักเรียนที่เผชิญปัญหาทางออนไลน์
 - สามารถให้คำแนะนำเบื้องต้นและช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบปัญหาจากภัยออนไลน์ได้
 - รู้จักช่องทางการแจ้งเหตุและสามารถเชื่อมโยงนักเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความช่วยเหลือ
๖. โรงเรียนมีสื่อการสอนและเนื้อหาสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยทางออนไลน์
 - ครูสามารถผลิต อินโฟกราฟิก วิดีโอสั้น หรือบทเรียนออนไลน์ เพื่อใช้เป็นสื่อการสอนและเผยแพร่ให้ความรู้แก่นักเรียน
 - นักเรียนสามารถเรียนรู้จากสื่อที่เข้าใจง่ายและเข้าถึงได้สะดวก นำไปสื่อสารรณรงค์ในวงกว้างได้
๗. เกิดเครือข่ายครูต้นแบบที่สามารถถ่ายทอดความรู้และขยายผลไปยังโรงเรียนอื่น ๆ
 - ครูที่ผ่านการอบรมสามารถเป็น วิทยากรหรือที่ปรึกษา ให้กับครูคนอื่น ๆ ในโรงเรียนและในชุมชน
 - มีการขยายผลองค์ความรู้ไปยังโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ในวงกว้าง
๘. เกิดความร่วมมือระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในการสร้างสภาพแวดล้อมออนไลน์ที่ปลอดภัย
 - ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม การใช้อินเทอร์เน็ตอย่างปลอดภัย สร้างสรรค์ และรู้เท่าทัน ในชีวิตประจำวันของเด็ก
 - โรงเรียนและชุมชนทำงานร่วมกันในการป้องกัน ฝ้าระวัง และแก้ไขปัญหาภัยออนไลน์

ประเด็นเสนอต่อที่ประชุม

เพื่อพิจารณาเห็นชอบแผนการดำเนินงานและงบประมาณปี ๒๕๖๘ เป็นเงินจำนวน ๑,๒๗๘,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านสองแสนเจ็ดหมื่นแปดพันบาทถ้วน)
